

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 14 grudnia 2022 r.,

w sprawie D. L. skazanego z art. 287 § 1 k.k.

w zw. z art. 294 § 1 k.k.,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego

w Rzeszowie z dnia 3 marca 2016 r.,

w sprawie II AKa 9/16, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 21 października 2015 r., sygn. akt II K 121/13,

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k.

postanowił

I. oddalić wniosek obrońcy skazanego o wznowienie postępowania;

II. obciążyć skazanego D. L. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego, w tym wydatkami w kwocie 20 (dwadzieścia) zł.

UZASADNIENIE

W dniu 4 lipca 2022 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanego D. L., adw. S. S., o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 3 marca 2016 r.,

w sprawie II AKa 9/16, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 21 października 2015 r., sygn. akt II K 121/13.

Uzasadniając wniosek obrońca podniósł, iż po wydaniu orzeczenia ujawniły się nowe fakty i dowody w sprawie dotyczące tego, że M. K. był świadkiem w sprawie skazanego, a równocześnie był w tym samym czasie twórcą działającej grupy przestępczej, która popełniała setki przestępstw oszustw w różnej formie z wykorzystaniem wielu osób oraz firm. Ten świadek oraz inne osoby z grupy przestępczej założonej i kierowanej przez niego popełniały w tamtym czasie przestępstwa oszustwa z wykorzystaniem m.in. G., która związana jest z popełnieniem przestępstwa oszustwa komputerowego, przypisanego D. L.. Obrońca wskazał, że czynności prowadzone w 2012 r. przez organy ścigania ujawniły, że M. K. był twórcą i kierującym grupą przestępczą. Czynności te także ujawniły, że korzystał on z serwera komputerowego oraz z rachunku walutowego firmy G. poprzez jego monitorowanie, z udziałem którego doszło do popełnienia oszustwa komputerowego przypisanego D. L.. Zdaniem obrońcy nowym faktem ma być to, że czas popełnienia oszustw przez M. K. pokrywa się z czasem rzekomo popełnionego przestępstwa oszustwa komputerowego przez skazanego D. L., dotyczy bowiem pierwszej połowy 2012 r. Zdaniem obrońcy „wyjaśnienia świadka” M. K. jako dowód w sprawie „utraciły swoją wartość. Utrata wartości dowodowej polega na tym, że (w świetle nowych faktów ujawnionych w akcie oskarżenia) M. K. owszem, miał w czasie jego przesłuchania statut świadka, ale był również założycielem i kierującym grupą przestępczą”. O tym fakcie nie miał zaś wiedzy wyrokujący w sprawie sąd, co uzasadnia twierdzenie, że fakty te były nowe.

Kolejnym nowym dowodem w sprawie miał być ten fakt, że świadek M. K. złożył nieprawdziwe zeznania i wyjaśnienia, które spowodowały nakierowanie działań organów śledczych na niewłaściwą osobę, tj. osobę skazanego. Okoliczności, o których zeznawał, miały bardzo istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy skazanego. Obrońca wnioskuje więc, by M. K. został ponownie przesłuchany przed sądem w sprawie jako świadek, we wznowionym postępowaniu – w celu ustalenia prawdziwości jego zeznań i wyjaśnień. Celem tego przesłuchania byłoby to, by sąd orzekający w sprawie mógł „na bieżąco” dokonać konfrontacji wyjaśnień i zeznań M. K. z nowymi faktami.

Po raz kolejny obrońca także powołuje się na nowy dowód w postaci opinii sporządzonej przez eksperta z zakresu informatyki M. H. wskazujący na to, że skazany nie popełnił przypisanego mu przestępstwa, podkreślając znaczenie dowodu z opinii prywatnej. Zdaniem obrońcy w związku z powyższym zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że po wznowieniu tego postępowania zapadnie orzeczenie odmienne od poprzedniego, ekskulpujące D. L..

Powołując się na te okoliczności, obrońca skazanego wniósł o wznowienie w/w postępowania, uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi.

Prokurator Prokuratury Krajowej w piśmie z dnia 11 sierpnia 2022 r. wniósł o oddalenie przedmiotowego wniosku.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., który reguluje podstawy do wznowienia postępowania karnego, postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznawia się, jeżeli po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze. Przepis ten wymaga, by strona wykazała, że miało miejsce ujawnienie się po wydaniu orzeczenia nowych faktów lub dowodów (*propter nova*), które wskazują na zaistnienie okoliczności nieznanych przedtem zarówno sądowi (*noviter producta*), jak również stronie (*noviter reperta*). Zgodnie z przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozumieniem terminu „nowe fakty lub dowody”, należy w ramach wniosku o wznowienie postępowania wskazać, że „nowy dowód” w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., to nowy środek dowodowy, niezależnie od tego, czy pochodzi ze znanego, czy też nieznanego źródła dowodowego (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2005 r., IV KO 38/04, OSNwSK 2005, poz. 1009*).

Ciężar wykazania tej okoliczności spoczywa na wnioskodawcy. Dlatego też w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że to skazany, w razie powoływania się na podstawę *de novis*, obarczony jest ciężarem uprawdopodobnienia zasadności wniosku o wznowienie postępowania, skoro wcześniej prawomocnym wyrokiem skazującym obalone zostało domniemanie niewinności. Nie wystarczy zatem samo powoływanie się przez autora wniosku na

nowy fakt czy dowód, ale powinien on przedstawić co najmniej tzw. dowód swobodny (np. odpis wyroku skazującego za złożenie fałszywych zeznań), świadczący o błędności skazania (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 kwietnia 2007 r., II KO 60/06, OSNwSK 2007, poz. 875; z dnia 15 kwietnia 2008 r., II KO 84/07, LEX nr 393907*).

Należy też podkreślić, że sam fakt zgłoszenia nowego dowodu nie obliguje sądu do wznowienia postępowania, skoro każdy prawomocny wyrok sądu korzysta z domniemania prawidłowości zawartych w nim rozstrzygnięć, dopóki wnioskodawca nie wykaże, że wyrok taki jest obarczony konkretnymi błędami w zakresie dokonanych ustaleń faktycznych lub wadami prawnymi (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 grudnia 2021 r., IV KO 109/21, LEX nr 3322092; z dnia 15 grudnia 2015 r., V KO 65/15, LEX nr 1938695; z dnia 24 maja 2016 r., V KO 29/16, LEX 2044502*). Chodzi tylko o takie nowe fakty lub dowody, które wskazują na zaistnienie określonej pomyłki sądowej, stwarzają odpowiednio wysokie przypuszczenie wydania błędnego wyroku. Bowiem jak się podkreśla, postępowanie karne nie podlega wznowieniu w razie zgłoszenia we wniosku jakichkolwiek wątpliwości co do trafności zapadłego rozstrzygnięcia, ale jedynie wtedy, gdy owe nowe fakty lub dowody w sposób wiarygodny podważają prawdziwość dokonanych ustaleń faktycznych, a więc, że zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, iż po wznowieniu postępowania zapadnie orzeczenie odmienne od orzeczenia poprzedniego (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 grudnia 2015 r., V KO 65/15, LEX nr 1938695; z dnia 24 maja 2016 r., V KO 29/16, LEX nr 2044502*). Nowe fakty lub dowody powinny więc wskazywać na wysokie prawdopodobieństwo uniewinnienia skazanego po wznowieniu postępowania albo skazania go za przestępstwo zagrożone karą łagodniejszą, albo wymierzenia łagodniejszej kary z uwagi na nieuwzględnienie poprzednio przyjętych okoliczności zobowiązujących do jej nadzwyczajnego złagodzenia, albo pominięcia jako błędnie przyjętych okoliczności wpływających na nadzwyczajne obostrzenie kary. Jednocześnie zadaniem Sądu Najwyższego nie jest dokonanie ponownej oceny materiału dowodowego i ocenianie sposobu czynienia ustaleń faktycznych przez Sąd I instancji, lecz jedynie zbadanie natury owych nowych faktów i możliwości ich wpłynięcia na to, że doszło do tzw. pomyłki sądowej. Nie ma on też

kompetencji do poszukiwania, czy nawet przeprowadzania dowodów, których treść nie jest w ogóle znana, a które zdaniem wnioskodawcy miałyby wskazywać na odmienną wersję wydarzeń, niż ustalona przez orzekające w sprawie sądy powszechne (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2010 r., III KO 54/10, LEX nr 598847*).

Przechodząc do realiów podlegającej rozpoznaniu sprawy, w pierwszej kolejności należy zauważyć, że rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 3 marca 2016 r., w sprawie II AKa 9/16, było przedmiotem kasacji do Sądu Najwyższego, który postanowieniem z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie o sygn. akt IV KK 217/16, oddalił wniesioną przez obrońcę na korzyść skazanego D. L. kasację jako oczywiście bezzasadną. Z kolei na mocy postanowienia z dnia 24 kwietnia 2019 r., w sprawie IV KO 5/19, Sąd Najwyższy oddalił również wniosek obrońcy skazanego o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy w poprzednio rozpoznawanej sprawie dotyczącej wniosku o wznowienie postępowania wyjaśnił rzeczono i jasno, dlaczego nie można uznać wskazanych przez obrońcę okoliczności za „nowe fakty lub dowody” w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. Trafnie wskazał, że podjęta przez obrońcę skazanego próba uzupełnienia wniosku poprzez wskazanie na nowy, dodatkowy dowód w postaci postępowania karnego o przestępstwo składania fałszywych zeznań wytoczonego przeciwko osobie będącej świadkiem w sprawie karnej skazanego D. L. (a więc przeciwko M. K.) jest chybiona, bowiem okoliczność ta (przez ewentualny wyrok skazujący M. K.) może w przyszłości dopiero stać się podstawą dla wznowienia postępowania, ale na podstawie przesłanki z art. 540 § 1 pkt. 1 k.p.k., tj. poprzez wykazanie, iż w związku z postępowaniem przeciwko skazanemu dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść wyroku.

Istotnym faktem dla oceny znaczenia tego argumentu przedstawionego przez obrońcę ma także okoliczność, że skierowany do Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej akt oskarżenia z dnia 28 grudnia 2021 r., w sprawie III K 174/21, przeciwko M. K. (w tym również przeciwko D. L.) o kierowanie grupą przestępczą, uczestnictwo w niej i kilkaset oszustw, nie obejmuje przestępstwa przypisanego skazanemu w niniejszej sprawie o sygn. akt II AKa 9/16, ani przestępstwa

składania fałszywych zeznań z art. 233 § 1 k.k. A zatem, ani w chwili obecnej nie zaistniała przesłanka z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., ani nie wystąpi ona wskutek wydania orzeczenia w powyższej sprawie, z uwagi na jej odmienny przedmiot.

Należy również nadmienić, że analiza uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie prowadziła do wniosku, że zeznania M. K. nie miały zasadniczego znaczenia dla poczynienia przez ten Sąd ustaleń faktycznych w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 3 marca 2016 r.

Za nowy fakt lub dowód w znaczeniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. nie mogła zostać uznana załączona do wniosku opinia prywatna sporządzona przez biegłego M. H. z dnia 25 lutego 2018 r., który przy jej opracowywaniu bazował w całości na materiale dowodowym ujawnionym w niniejszej sprawie. Słusznie Sąd Najwyższy rozpoznając poprzedni wniosek obrońcy skazanego o wznowienie postępowania, do którego załączona była ta sama opinia biegłego, podniósł, że wnioskodawca nie wykazał, iż skazany nie miał możliwości przedstawić tego dowodu w postępowaniu przed sądami orzekającymi w jego sprawie. Co więcej, opinia biegłego M. H. nie wskazuje na okoliczności wcześniej sądom orzekającym w sprawie nieznane, a ponadto jej treść w zakresie możliwości dowiedzenia sprawcy dokonania czynności polegających na „przełamaniu zabezpieczeń kont klientów bank w N.” nie ma w sprawie znaczenia, skoro nie przypisano skazanemu czynności sprawczych. Skazanemu D. L. przypisano bowiem działanie we współsprawstwie, w wypadku którego sposób zawarcia porozumienia nie jest sformalizowany; w szczególności może ono nastąpić w sposób konkludentny, zaś istotna jest tu jedynie świadomość wspólnego działania występująca u poszczególnych sprawców co do wszystkich elementów znamionujących dany typ przestępstwa umyślnego. To zaś zostało ustalone w wyniku przedstawionej przez Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu oceny dowodów, zaaprobowane w toku kontroli odwoławczej i nie podważone skutecznie w drodze zarzutów kasacyjnych. Skoro zaś tak, to tym bardziej oczywistym staje się, że opinia biegłego M. H. dotycząca wielowariantowości sposobu, w jaki nieustalona osoba miała dokonać przełamania zabezpieczeń bankowych, nie ma w sprawie żadnego znaczenia – co słusznie podkreślił Sąd Najwyższy.

Wniosek o wznowienie postępowania przedstawiony przez obrońcę skazanego D. L. *de facto* zmierza do tego, by ponownie ocenić dowody przeprowadzone w sprawie – czyli uznać zeznania świadka za niewiarygodne i nie opierać na nich ustaleń faktycznych. W rzeczywistości wniosek nie wskazuje na „nowe fakty i dowody”, bowiem podniesione we wniosku dowodowym obrońcy skazanego dowody albo zostały już przeprowadzone w postępowaniu przed Sądem I instancji (tak jak dowód z zeznań świadka M. K., który przecież był już znany Sądowi) albo mogły zostać przeprowadzone (jak opinia biegłego prywatnego, który mógł być powołany na etapie postępowania przed sądami powszechnymi, a więc nie był dowodem nowym dla strony). Tym samym obrońca domaga się od Sądu Najwyższego, by zdecydował o ponownym przeprowadzeniu postępowania dowodowego co do *meritum* sprawy, czyli ponownym ustaleniu kwestii odpowiedzialności karnej skazanego za zarzucany mu czyn. Taki zabieg nie może się powieść w trybie złożonego wniosku o wznowienie postępowania, bowiem wniosek taki – jak to zostało powyżej wyjaśnione – nie służy ponownemu przeprowadzeniu postępowania dowodowego co do istoty sprawy.

Nie można uznać, że zgłoszone przez autora wniosku dowody mogłyby podważyć domniemanie prawidłowości zawartych w wyrokach Sądów obu instancji rozstrzygnięć, bowiem wnioskodawca nie wykazał, ani nawet nie uprawdopodobnił, by wyroki te były obarczone konkretnymi błędami w zakresie dokonanych ustaleń faktycznych lub wadami prawnymi. W żadnym przypadku nie można też uznać, by wywody obrońcy precyzyjnie i jasno wskazały, dlaczego uczestnictwo świadka M. K. w grupie przestępczej i popełnianie przez niego przestępstw miałyby stanowić dowód wskazujący na niewinność skazanego D. L.. Nie przedstawia on żadnego argumentu wskazującego na to, że to M. K. znajduje się w posiadaniu informacji mogących wskazywać na niewinność D. L.. Nie można bowiem uznać, że niejasne i nieprecyzyjne uwagi odnoszące się do tego, iż „przestępstwa oszustwa popełnione przez M. K. pokrywają się z czasem rzekomego popełnionego przestępstwa oszustwa komputerowego przez skazanego D. L., dotyczą bowiem pierwszej połowy 2012 r.”, miałyby stanowić nowy dowód. W szczególności nie stanowi nowego faktu i dowodu w Kodeksie postępowania karnego ta okoliczność, że świadek dopuszczał się czynów przestępnych. Wnoskowanie o odmienną ocenę

dowodów nie stanowi „nowego faktu lub dowodu”, o którym mowa w art. 540 § 1 k.p.k.

W rezultacie, powoływane przez obrońcę we wniosku o wznowienie postępowania okoliczności nie wskazują, by mogły one zostać uznane za nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że skazany nie popełnił przypisanego mu przestępstwa albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze. W przedmiotowej sprawie omówione przez obrońcę „nowe fakty i dowody” nie mogą prowadzić do wniosku, by możliwe było podważenie prawdziwości dokonanych istotnych ustaleń faktycznych, to jest, że zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, iż po wznowieniu postępowania zapadnie orzeczenie odmienne od orzeczenia poprzedniego. Okoliczności i argumenty przedstawione we wniosku o wznowienie były już podnoszone w ramach linii obrony prezentowanej przed Sądami orzekającymi w sprawie i nie znalazły potwierdzenia w ustalonych okolicznościach faktycznych przez te Sądy. Odrzuciły one wersję wydarzeń opierającą się na przyjęciu, że skoro skazany nie dokonał osobiście przełamania zabezpieczeń bankowych, to niemożliwe było przypisanie mu popełnienia tego czynu. Wszystkie podnoszone obecnie argumenty były już także przedmiotem rozpoznania Sądu Najwyższego najpierw w trybie kasacji, a następnie wniosku o wznowienie postępowania.

W tych okolicznościach Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie. Na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. w zw. z art. 639 k.p.k. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego obciążono skazanego D. L..